

„Църковенъ Вѣстникъ“

издава всеки петък
и има прѣз годината и три
приложения — по 1 книга отъ
4 печатни кола за всѣко
четирмѣсечие.

Годишната цѣна на „Църко-
венъ вѣстникъ“, заедно съ
трите приложения, за България
10 лева, а за странство 18 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и
— всѣкога прѣдплатенъ. —

Всяко, относеще се до вѣст-
ника, се впираща до админи-
страцията на „Църковенъ вѣст-
никъ“ въ г. София.

За обявления се плаща за
първи пѣтъ по 20 ст. на редъ
съ гармонатъ, за всѣко повто-
рене по 15 ст.

Неплатени писма не се
приематъ — ржкопски за
седмичното издание не се
повръщатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Католицизмътъ въ България Г.
Двѣ произведения на послѣдния търновски и трапезицки
патриархъ Евтимий Хр. Из. Поповъ.
Чудесното и неговата сжщностъ Х. В.
За Изповѣдта А. Н
Добрий Пастиръ П. Г. Ивановъ.
Църковна и обществена лѣтопись:
I. Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

Натолицизмътъ въ България.

Въ миналия брой на „Църковенъ Вѣстникъ“ бѣ помѣстенъ единъ протестъ отъ страна на жителитѣ отъ с. Трънчовица, Никополска околия, сръщу възмутителнитѣ разпоредби на католическия епископъ Хенри Долсе, който съ користна цѣль е разрѣшавалъ бракосъчетание между непълнолѣтни лица и се е стараялъ да направи невъзможенъ прѣдъ паството католическия свещеникъ отъ българско произхождение, патеръ Ст. Петровъ. Това поведение на католическото духовенство въ Никополъ рисува най нагледно неговата алчностъ за пари отъ една страна, а отъ друга — неговата индиферентностъ къмъ сждбата на чуждото по народностъ за него паство, а сжщеврѣменно и стремежа му да отстрани окончателно българския елементъ отъ участието му въ църковното управление на нашиятъ събратия българи, които сж имали нещастieto да подпаднатъ въ религиозно отношение подъ вѣдомството на римската църква.

Алчността на католическото духовенство за пари е отдавна вече извѣстна на цѣлия свѣтъ. Тая именно алчностъ во врѣме оно биде главната причина за отцѣпванието отъ римокатоличеството една значителна часть отъ неговитѣ послѣдователи по

инициативата на Лютера. Въ тази си алчностъ за пари прѣдставителитѣ на римската църква бѣха достигнали даже до тамъ, щото да издаватъ тѣй нарѣченитѣ индулгенции, които сж най голѣмиятъ позоръ въ християнството; защото индулгенцията-отпушането грѣховетѣ на човѣка за пари, е не само противна на духа на Христовото учение, а отрича издѣлно морала, който е провъзгласенъ отъ това учение. Не му е мѣстото тукъ да разправяме, какъ римското духовенство въ стремежа си за политическа властъ е дошло най сетнѣ до позорния институтъ — индулгенциитѣ; обаче не можемъ да не споменемъ, че стремежътъ къмъ политическа властъ е именно най главната причина за възбуждане алчността на католическото духовенство, а слѣдователно и за създаване най прѣдосждителнитѣ сръдства за грабение отъ хората пари, каквото е напр. отпущанието грѣховетѣ сръщу парично възнаграждение. Тая алчностъ е докарала прѣдставителя на католичеството въ Никополския окръгъ да отива за нищо и никаква сума да разрѣшава противоестественъ бракъ между българското население, пагубнитѣ слѣдствия на който ще се отразятъ съ всичката си сила върху тия части отъ нашето общество, които сж се увлекли отъ учението на Римо-католическата църква.

Но освѣнъ алчността, която кара католическото духовенство у насъ да спекулира съ правилното физическо развитие на нашиятъ братия, забѣлѣзва се и друга една осждителна чърта въ дѣйността на това духовенство; това е именно стремежътъ му да отстрани както и да е изъ сръдата си католическитѣ пастири отъ български произходъ. Съ каква цѣль се прави това, всѣки може да разбере; католическото духовенство у насъ, както и на всѣкъждѣ, се е старало винаги, както и до сега продължава да се стараетъ, да изкорени съвсѣмъ националното чувство въ сръдата на тия общества, въ които се ползува съ широка свобода и безконтролностъ. Главната задача на това духовенство е била да направи хората индиферентни къмъ сждбата на отечеството имъ и да ги привърже къмъ папския прѣстолъ, който едно врѣме е заповѣдвалъ фактически на всички Европейски държавни глави, които сж изповѣдвали католичеството. Католическото духовенство, като слѣпъ органъ на папството въ неговия стремежъ къмъ свѣтска властъ, малко се е грижило за душевното спасение на своитѣ пасоми; то е гледало само да приготви отъ тѣхъ прѣдани, вѣрни и послушни

поданица на оная всемирна свѣтска империя, която е била крайниятъ идеалъ на римскитѣ папи. За постигане тоя идеалъ най много сж помагали разнитѣ ордени, въ числото на които иезуитскиятъ орденъ заема първо мѣсто. Тоя орденъ най много и най сполучливо е работилъ за свѣтското величие на папството, като е положилъ въ основата на своята дѣйностъ правилото: цѣльта оправдава срѣдствата. Главната задача на папството чрѣзъ тие свои послушни органи е била събиранieto несмѣтни богатства, съ помощта на които да се привличатъ чрѣзъ безплатно възпитание младежитѣ отъ всички нации — възпитание, изкусно нагласено и насочено къмъ това, да се втѣлни въ съзнанието на младежта, че тя нѣма свое отечество, че прѣдаността и вѣрността ѝ къмъ папския прѣстолъ трѣбва дѣ замѣнятъ естественото нейно патриотическо чувство.

Обаче католическитѣ общества, макаръ и късно, разбраха най послѣ, на кждѣ клони папската доктрина за всесвѣтска политическа властъ и за атрофиране съ тая цѣль естественото патриотическо чувство у хората, та за това прѣдприеха вече рѣшителна борба срѣщу убийствената за тѣхъ папска политика. Тая борба, започната прѣди нѣколко столѣтия отъ реформацията, продължава се още и до днесъ въ самитѣ католически общества — и ще се продължава още по силно за напредъ, до като папството се убѣди най послѣ въ фалшивостта на своята политика. Следъ избухването на реформацията борбата срѣщу папството се продължи въ самия неговъ центъръ — Италия, гдѣто най послѣ италианското общество достигна своето национално обединение, като унищожи тѣй нарѣчената „Папска областъ“ и като принуди папата най послѣ да се ограничи и затвори въ своето послѣдне убѣжище, Ватиканъ. Съ това се свърши свѣтската властъ на папитѣ въ Италия, като останаха само нейнитѣ слѣди въ другитѣ католически общества: Австрия, Испания и Франция. Обаче послѣдната държава отъ прѣди нѣколко години сериозно е подѣла борбата срѣщу папството, крайниятъ резултатъ на която борба ще бѣде безъ съмнѣние окончателното поражение на папската кауза въ Франция. Не ще и дума че тая борба ще се открие тепърва въ останалитѣ католически общества и ще се свърши най послѣ съ свършеното ликвидиране на папството съ неговата свѣтска властъ. Обаче и до сега тоя духовенъ институтъ съ политическа подкладна се мжчи да прокарва между обществата, въ които е успѣлъ малко много да се загнѣзди, своята антinationална политика, безъ да смѣта, че тая политика отдавна си е изпѣла пѣсенъта.

Папството, чрѣзъ разнитѣ свои ордени, е разпрострѣло по цѣлия свѣтъ своитѣ мрежи и е успѣло, гдѣ повече гдѣ по малко, въ своята дѣйностъ за привличание хората къмъ католичеството. Между другитѣ държави то е успѣло да се вижне и въ Турция, като се ползува отъ влиянието на католическитѣ държави прѣдъ турската властъ и отъ антагонизма на турнитѣ къмъ православието, изповѣдвано отъ по голѣмата частъ на подчинената тѣмъ рая, за да печели въ срѣдата ѝ прозелити. Въ тая

си дѣйностъ папството е направило значителни успѣхи, като се е ползувало главно отъ угнетението, което турскиятъ елементъ упражнява върху послѣдователитѣ на православието; угнетената рая всекога се е стремела да облекчи нѣкакъ мжкитѣ и страданията, на които е била подложена отъ страна на турския фанатизъмъ, и прѣдставителитѣ на папството сж били винаги готови чрѣзъ своето ходатайство прѣдъ турската властъ да облекчаватъ страданията на раята съ условие обаче, тя да признае духовната властъ на папата. По тоя начинъ прѣдставителитѣ на папството сж развили голѣма дѣйностъ въ срѣдата на православнитѣ общества въ Турция и сж успѣли да привлекатъ къмъ това пагубно учение мнозина отъ членовѣтъ на тия общества. Обаче органиитѣ на папството въ Турция не се задоволяватъ само съ това, да привличатъ прозелити между населението на тая държава, а отиватъ и по далечъ, като се стараятъ да прокаратъ между тие прозелити идеята за безусловното подчинение на папския прѣстолъ, а покрай това да изкоренятъ у хората естественото тѣхно чувство на любовъ къмъ страната, въ която тѣ сж се родили и развили. За по лесно пѣкъ постигане на тая задача, прѣдставителитѣ на папството въ срѣдата на източнитѣ народи се мжчатъ постъпено да прѣмахнатъ изъ между послѣдователитѣ на католичеството тѣхнитѣ сънародници, посветени въ духовно звание и да ги замѣнятъ съ лица отъ друга народностъ, повече привързана къмъ папската доктрина на интернационализма, или, по точно казано, на слѣпата подчиненостъ на папския прѣстолъ, като политически институтъ. Такава политика водятъ прѣдставителитѣ на папството и въ срѣдата на нашитѣ сънародници, послѣдователи на католичеството. Тѣ се мжчатъ да измѣтятъ посветенитѣ въ духовно звание българи, и да ги замѣнятъ съ инородни елементи, та да си постигнатъ по тоя начинъ адската цѣль, именно: да обезличатъ въ нашитѣ сънародници отъ католическо изповѣдание естественото тѣхно чувство на патриотизъмъ, и да ги прѣвърнатъ по тоя начинъ въ слѣпни орждия на папската свѣтска властъ.

Дали ще успѣятъ орждията на папството у насъ да постигнатъ тѣзи си пѣклена цѣль? До колкото познаваме характера на българина и неговата привързаностъ къмъ страната, която го е родила и отхранила, ние смѣло можемъ да утвърждаваме, че ще останатъ напразни усилията на папскитѣ орждия въ тая посока. Тия усилия ще иматъ само врѣмененъ успѣхъ; защото заедно съ умственото си развитие нашитѣ сънародници — католици ще разбератъ най послѣ, кждѣ ги водятъ тѣхнитѣ пате и, ще се възмутятъ отъ това и ще дадатъ на тие патери да разбератъ, че българинътъ силно е привързанъ къмъ своята родина и никога нѣма да измѣни тоя си чувство на привързаностъ за въ полза на свѣтската папска властъ. Това си е естествено чувство на привързаностъ къмъ родната земя високо сж прокламирали въ своя протестъ жителитѣ отъ с. Трънчовица, като сж се обявили „борци за национално католическо духовенство и истинска просвѣта“. Сжщеврѣменно тѣ апелиратъ

къмъ българската интелигенция, която е способна да цѣни националното достоинство и гордостъ, да имъ се притече съ моралната си подкрѣпа „за отстранение на чуждестранното духовенство и между католическитѣ българи подъ никополската епархия, като не забравя, че и тя е търпѣла неодавна непоносимото грѣцко духовно иго“. Жителитѣ на с. Трънчовица отиватъ още подалечъ: тѣ поканватъ своитѣ единовѣрци отъ никополската епархия да се събератъ, обмислятъ и присѣдинятъ къмъ исканията на енокръвнитѣ си братия, като посочатъ и тѣ нѣкои произволи отъ страна на сѣшия епископъ и другаритѣ му — чуждостранни духовници. Всичкото това най ясно показва, че у нашитѣ енокръвни братия отъ католическо вѣроизповѣдание е назрѣла вече идеята, да се освободятъ отъ гнета на алчното и слѣпо прѣдано на свѣтската папска властъ духовенство и да се сдобиятъ съ свое национално католическо духовенство, което да ги учи на горѣща любовъ къмъ своята родина, намѣсто да атрофира въ тѣхъ естествено чувство на патриотизма.

Г.

Двѣ произведения на послѣдния търновски и трапезици патриархъ Евтимий.

(Продължение отъ брой 7.)

II. Слѣдъ това патриархъ Евтимий пристѣпва къмъ разказа си „за добродѣлитѣ и доблестнитѣ дѣла на този мъжъ“. Споредъ обичая на тогавашнитѣ агриобиографически писатели¹⁶⁾, той влага въ устата на светията рѣчи, въ които изказва собственитѣ си убѣждения по известни въпроси.

Патр. Евтимий, както заявява още въ встъпление то, не говори нищо за родното мѣсто, родителитѣ и младинитѣ на св. Ивана, като се ограничава само съ бѣлѣжката, че св. Иванъ още отъ малкъ изучавалъ Св. Писание, винаги ималъ страхъ Божий, билъ прилеженъ и обичанъ, а когато порасялъ, знаелъ Св. Писание тъй, че му се чудѣли. Мѣстниятъ архиерей, който управлявалъ добръ църквата, като видѣлъ добродѣлния животъ на св. Ивана, направилъ го изпърво четецъ, сетнѣ го ржкоположилъ послѣдователно за дяконъ и свещеникъ, а не слѣдъ много го ржкоположили за Поливотски¹⁷⁾ епископъ. Когато отишълъ при паството си, той билъ посрѣщнатъ съ голѣмо тържество, направилъ много чудеса (изцѣрилъ болни отъ разни болести), влѣзълъ въ църква, гдѣто е поклонилъ прѣдъ иконитѣ, благословилъ народа, билъ възведенъ на архиерейския прѣстолъ и казалъ рѣчь, въ която като отбѣлзва „неизказаната“ си радость, която изпиталъ, като видѣлъ паството си, моли послѣдното да пази прѣди всичко истинската вѣра и „да вѣрва въ единия Богъ и Отецъ на Господа нашъ Исуса Христа и въ единия му Единороденъ Синъ Господа и Бога и Спасителя нашъ Исуса Христа, единия и истиненъ Богъ, чрѣзъ Когото всичко стана, видимо

и невидимото, Който изначало бѣ у Бога и сетнѣ се яви на земята и живѣ съ човѣцитѣ и изпълни по Отческа заповѣдь всичко, което бѣ писано за Него, като бѣ послушенъ до смъртъ, смъртъ кръстна, и възкрѣсна въ третия день отъ мъртвитѣ споредъ Писанието, и се яви на светитѣ си ученици и на други, както е писано, и се възнесе на небето и седи отдѣсно на Отца, отгдѣто ще доде въ края на този свѣтъ за да възкрѣси всички, умрѣли отъ вѣка, и да въздаде на всѣки споредъ дѣлата му, когато праведнитѣ ще приематъ приготвенитѣ за тѣхъ блага и небесното царство, а грѣшнитѣ ще бждатъ осждени и пратени въ вѣчни мъки, гдѣто червеятъ имъ нѣма да умира и огънятъ нѣма да изгасва; и въ единия Святъ и Утѣшителъ Духа, Духъ истиненъ, Духъ отъ Сина изпратенъ, Който дава всѣкиму дарования и учи и спомня всичко, което чуе отъ Сина, Духъ благъ, Който настава на всѣка истина и уптвта всички вѣрующа къмъ право разбиране, твърдо изповѣдание, благочестие и духовно и истинско поклонение на Бога и Отца и на Единородния Му Синъ, Господа и Бога нашъ Исуса Христа, и Който ни яви имената на свойствата на всѣко (лице), отъ което наименование виждате, че Отецъ има свойство Отческо, Синъ — свойство синовно, а св. Духъ — свое свойство; нито св. Духъ говори отъ Себе, нито Синъ прави нѣщо отъ Себе, Отецъ праща Сина, а Синъ праща св. Духа. Така мислимъ и затова кръщаваме въ Троица единосѣшна, споредъ заповѣдта на самага Господа, Който казалъ: „Идете прочее, научете всички народи, като ги кръщавате въ името на Отца и Сина и св. Духа, като ги свѣтватъ да пазятъ, което ви заповѣдахъ.“ Поклачине се на образа на Господа нашъ Исуса Христа, написанъ на икона, както и на онзи на Всенепорочната Му Майка, Дѣва и Богородица. Поклачине се и на дървото на честния кръстъ поради прикования на него по плътъ Бога, и на всѣки образъ на животворящия кръстъ, и на светитѣ съсѣди, и на честнитѣ божествени храмове и мѣста, и на свещенигѣ книги, поради Живущия за насъ ржковоренитѣ. Почитаме и светитѣ мощи на светиитѣ, като приели отъ Бога святость и цѣлебна благодать, приемаме и уставитѣ и прѣданията на светитѣ събори, и което тѣ (съборитѣ) приеха, приемаме, и което тѣ проклеха, проклинаме. Така знаемъ, че се очисти душата и се поврѣща въ древното си състояние. Нека прочее се потрудимъ прѣзъ това малко врѣме, да отхвърлимъ усърдно отъ душата си всѣка страсть, и да бждемъ достойни смѣло да застанемъ прѣдъ страшния и неумолимъ Христовъ съдъ.“

Слѣдъ това изповѣдание вѣрата отъ архиерей, прѣдставилъ се за пръвъ патъ прѣдъ паството си въ църква, п. Евтимий не се се спира много върху дѣйността на св. Ивана срѣдъ паството му. Той я отбѣлзва съ думитѣ: „Прѣбивавайки прочее въ църквата си, правеше я недосѣгаема за еретическитѣ вѣтрове.“ Това е обяснимо: патр. Евтимий нѣмалъ намѣрение да описва подробно живота и дѣйността на св. Ивана; за цѣльта му била нужна само онази страна отъ дѣйността на този Светителъ, въ която се засѣгълъ въпроса за иконопочитание то. Този въпросъ, подигнатъ отъ богомитѣ, вълнувалъ паството на п. Евтимий, и затова изисквалъ разяснения. Григорий Цамблакъ свидѣтелствува, че п. Евтимий събиралъ денѣ народа въ църква и съ поучения го утвърж-

16) Вж. Хр. Поповъ, Евтимий etc. 127—128.

17) Поливотъ въ Морен.

давалъ въ вѣрата, разрѣшавалъ му разни недоумѣния и опровергавалъ учението на лъжеучителитѣ.¹⁸⁾ Едво такова поучение е и Словото за св. Ивана. Въ него е изложено и православното учене за лицата на св. Троица. Засѣгането на този въпросъ било извикано, нѣма съмнѣние, отъ учението на еретика Пирона, който билъ „горещъ привърженикъ на несториевата ересъ.“¹⁹⁾

Еретикитѣ въ България разпространявали учението си не само между простия народъ, но и между висшата класа, между интелигенцията.²⁰⁾ Патр. Евтимий трѣбвало да разубѣди увлѣклитѣ се отъ еретичество велможи и началници, и да изтъкне прѣдъ народа обстоятелството, че не само началници, но и царь може да се увлѣче отъ лъжеучения. Затова въ такива случаи народътъ не трѣбва да се увлича отъ примѣра на началницитѣ и царя си; а на пастиритѣ лежи длъжността да защищаватъ православната вѣра, безъ да гледатъ, че иматъ да се борятъ съ силнитѣ на деня. Поради това патр. Евтимий спира вниманието на слушателитѣ на Словото си върху борбата на св. Ивана съ императоръ Льва Исаврянина (717—741 г.).

„По побуждение на дявола, който ненавижда доброто и не стѣрпѣ да има въ църквата за дълго време миръ, подигна се страшно гонение противъ иконопочитанието, съ цѣль то да бѣде съвсѣмъ прѣмахнато и Църквата лишена отъ хубостта си. Орждие на дявола стана Львъ Исаврянинъ. Този злобѣсникъ, когато билъ още малкъ и изучавалъ каменодѣлното изкуство, двама вълхви му казали, че ще стане гръцки императоръ. Той, като билъ сиромашъ, сторито му се, че му говорятъ басни, но тѣ го увѣрили, като му поискали да имъ обѣщае, че ако се сбъдне казаното отъ тѣхъ, непрѣмънно ще изпълни едно тѣхно искане. Не слѣдъ много време, Львъ, поради хубостта си, станалъ воененъ. А Теодосий Адрамитски го направилъ източенъ войвода Той убилъ съ измама Теодосия и станалъ царь на цѣлата държава. Не слѣдъ много дошли при него и онѣзи вълхви и поискали отъ него да изпълни обѣщанието си. Той ги попиталъ, какво искатъ? А тѣ му отговорили: „Знай, царю, че ние много се радваме на живота ти и желаемъ дълго да царувашъ. Но ако ни послушашъ и махнешъ отъ църква образа на Христа Назорея и онѣзи на Майка Му и на всичкитѣ Му светии, дълго ще живѣешъ и царувашъ“. А той, като слабъ по умъ и по мъдростъ, скоро изпълнилъ искането имъ. И като повикалъ светѣйшия патриархъ *Германа* и цѣлия му свещениѣйши причтъ, изказалъ многохулни думи, унижилъ и нарѣкълъ прѣдишнитѣ царе и патриарси идолопоклонци. Патр. Германъ не прѣтърпѣлъ тѣзи хули, но отговорилъ на царя: „Слушай, царю, отвато е дошълъ на земята Христосъ Богъ нашъ и живѣ съ човѣцитѣ, прѣмахна се всѣко идолско служение и поклонение, както каза пророкъ Захарий: „Тѣй говори Господь: ще прѣмахна имената на идолитѣ отъ земята, и нѣма да има споменъ отъ тѣхъ“. Църковнитѣ уставы се наредиха не за развращение на цѣлата вселена, но наредилитѣ ги си спомнеха апостола, който казва: „Ако нѣкой ви благоувѣсти повече, отъ което приехте, проклетъ да е.“ И другагдъ: „Ако (нѣкой) не любя Господа Исуса,

проклетъ да е“. Това и много друго като казалъ прѣподобия Германъ, мъчителътъ съвсѣмъ се разгнѣвилъ и като скочилъ като левъ, изгонилъ го отъ царскитѣ палати. Подигнало се голѣмо вълнение и голѣма скръбъ обзела благочестивото паство.²¹⁾

Случило се, че прѣзъ това време билъ, споредъ древния обичай, въ Цариградъ и св. Иванъ. Царьтъ, като се научилъ, че той е влиятеленъ мъжъ, опитвалъ се да го склони на своя страна, но и тука срѣщналъ противникъ, който му заявилъ: „Прилича ти, царю, съвсѣмъ да оставишъ всѣко чуждо мъдруване, а да се държишъ о свидѣтелство изъ божественитѣ писания и закони . . . Писано е, царю: „Спасението е въ многочелуенъ свѣтъ“. Затуй, ако искашъ заповѣдта ти (за изхвърлене отъ Църквата иконитѣ) да е основателна, заповѣдай да се събере съборъ, и което се види добро на всички, то да се въведе и държи . . . Не трѣбва да се основаваме на Ветхия завѣтъ, а на апостолското прѣдание и на опрѣдѣленията на светитѣ събори, които сж работили по вдѣхновение на Св. Духа. Древното всичко прѣмина, и стана всичко ново. Ап. Павелъ казва: „Ако ние сами или ангелъ ви благоувѣсти нѣщо повече, отъ което приехте, проклетъ да е“. Трѣба, царю, да се подчиняваме на справедливитѣ заповѣди. Писано е: „Не прѣкръчвай прѣдѣлитѣ, които положиха отцитѣ ти . . . Царю, Църквата всичко пази и на всички началствува. Остави душепагубното си мъдруване и не лишавай Божията невѣста, Църквата, отъ украшението ѣ Ако искашъ да се придържашъ о древното прѣдание, трѣбва да иудействувашъ и сжботствувашъ и да се обрѣжишъ“. Царьтъ се разгнѣвилъ и изгонилъ изъ двореца св. Ивана; но на другия денъ пратилъ при него двама души, Димитра и Михаила, съ цѣль да го приаматъ на страната му, като имъ заповѣдалъ да му кажатъ думитѣ на пророкъ Давида: „Езическитѣ идоли,

21) Львъ Исаврянинъ, който получилъ прѣвѣра си отъ отечеството на родителитѣ си *Исаврия*, билъ даровитъ и енергиченъ офицеринъ въ ромейската армия. Лопото управление на държавата отъ импер. *Теодосия III* го заставило да възстане противъ своя господарь. Той принудилъ Теодосия III да се отрѣче отъ прѣстола, на който седналъ самъ (вж. *В. Н. Златарски*, Студия по Българската История. София, 1903 г. стр. 45 и слѣд.). Тѣмко около това време кѣмъ истинското иконопочитание, т. е. почитанието лицата, изобразени на иконитѣ, а не самитѣ икони, почнало да се примѣсва суевѣрно, граничеще съ идолопоклонство, почитание на иконитѣ, т. е. поклонение собственно на иконитѣ, а не само на изобразенитѣ на тѣхъ лица. Простятъ, недостатъчно религиозно образованитѣ народъ не отличавалъ изобразенитѣ на иконитѣ лица отъ самитѣ икони. Почнали даже да употребяватъ иконитѣ намѣсто възприемници при кръщението. Това навикало реакция, но само че тя довела до друга крайностъ — съвършеното изхвърляне иконитѣ изъ църквитѣ. Съ тази мѣрка се мислѣло да се постигне и друга цѣль: прѣмахването првичнитѣ на сблъсквания между христиани и мохамедани — сблъсквания, пораждани отъ обвинението христиенитѣ отъ страна на мохамеданитѣ въ идолопоклонство, — и обръщането на мохамеданитѣ въ христианство чрезъ прѣмахване почитанието на иконитѣ. Львъ III, дошълъ на императорския прѣстолъ отъ исаврийскитѣ планини, не билъ запознатъ нито съ църковната, нито съ свѣтската литература, т. е. билъ, споредъ думитѣ на патр. Евтимий „слабъ по умъ и по мъдростъ“. Този воинственъ селенинъ не могълъ да разбере христианството, което блѣсти съ хубостъ на духа въ форми на материална алегория и което удържа цѣлата сила на нравствената закономѣрностъ даже срѣдъ великолѣпенъ култъ; той искалъ да опрости христианството и да го сведе въ простъ кодексъ на нравствени правила. Нему се струвало, че съвѣстѣта на подданицитѣ се насочва по прищевкитѣ на управницитѣ и се рѣшилъ да унищожи иконитѣ. За него това се прѣдставляло много лесна работа: стигало само да заповѣда и иконитѣ да изчезнатъ, стигало само да издаде указъ и мохамеданитѣ да станатъ христиани. Впрочемъ, той като мъдъръ господарь пристѣпалъ кѣмъ това дѣло обмислено и прѣдпазливо, и само когато видѣлъ, че духовенството и народътъ, начело съ своя патриархъ *Германа* (1715-730 г.) му се противопоставили, той прибѣгналъ кѣмъ сурови мѣрки, станалъ „мъчителъ“ (вж. *Е. Смирновъ*, История Христанской церкви, С. Петербургъ, 1886, стр. 287 и слѣд.; *Д. С. Робертсонъ*, История Христанской церкви. С. Петербургъ, 1890 г., и I, стр. 605 и слѣд.).

18) Вж. Хр. Поповъ, Евтимий etc. 82—84.

19) *ibid.*

20) *ibid.*

които сж отъ сребро и злато, сж човѣшко издѣлие. Уста иматъ и не говорятъ, очи иматъ и не виждатъ. рѣцѣ иматъ и не пипатъ, ноздри иматъ и не обоняватъ. Подобни на тѣхъ да бждатъ, които ги правятъ и всички, които се надѣватъ на тѣхъ“. И какъ вие, които пишете на дѣски и стѣни идолско подобие, не се срамувате и безсрамно ги наричате богове и имъ се кланяте? Нашата държава, като слѣдва древния законъ, съвсѣмъ прѣмахна отъ църквата всѣко идолско подобие“. На това Светительтъ отговорилъ: „Кажете на царя: ако питашъ, трѣбва да изслушашъ отговора, ако ли заповѣдвашъ, защо питашъ и не вършишъ, което искашъ? Обаче, азъ вѣма да скрия истината, но съ високъ гласъ ще я изповѣдамъ. Ние не се покланяме на идоли, нито пишемъ идоли на дѣски и стѣни, както мисли царя, но изобразяваме подобие на Христа и Бога по плтъ, а не по божество. Божеството е неопикуемо и непознаваемо по сжществото Си. Но изобразяваме Бога — Слово по плтъ, съ която се яви на земята и живѣ съ човѣцитѣ, която бѣ прикована на кръстъ, която бѣ положена въ гробъ, която побѣди ада, която Тома пипа, съ която се възнесе на небето, съ която пакъ ще доде отъ небето въ послѣдния день, за да сжди живитѣ и мъртвитѣ; изобразяваме и всички свети. Негови угодници, но не ги правимъ богове, нито имъ се покланяме като на богове, а, като прѣтърпѣли много страдания поради Христовата любовъ и като изминали до край добродѣлния пѣтъ, напомняме си за тѣхъ, за да имъ подражаваме. А за гдѣто Богъ заповѣда на Мойсей, да не се прави никакво подобие, това е рѣчено за (прѣдпазване) доплитѣ въ Обѣтованата земя, гдѣто имало идолослужители, които се кланяли на животни и кумири отъ злаго и сребро, и на слънцето и луната и звѣздитѣ. Трѣбва тогава и скрижалитѣ, и херувимитѣ и серафимитѣ, изобразени отъ Моисей, и трапезата, и ковчегътъ, и садътъ съ манната, и Ароновиятъ жезълъ да се считатъ за идоли, тѣй като сж ржкотворение. Но тѣ бѣха за слава и служба Богу. Слѣдъ много години, когато Господъ нашъ Исусъ Христосъ, като се въплоти отъ чиста Дѣва и Богородица и стана човѣкъ за нашето спасение, за да избави човѣцитѣ отъ прародителския грѣхъ и да ги приведе въ благоразумие, бѣ въ Иерусалимъ и учеше и наставляваше въ божественитѣ си заповѣди и правяше страшни и чудни чудеса, Авгаръ, вѣкой си царъ въ Едеса, страдащъ отъ тежка болестъ, като чулъ, че еврейтѣ се заканватъ да убиятъ Спасителя, написалъ Му послание, съ което Му извѣстилъ за заговора на еврейтѣ. А човѣколюбивий Господъ, като се почудилъ много на вѣратата му, оми, лицето си съ вода и се обърсълъ съ кърпа, на която се изобрази цѣлото Му лице. Това не е ли подобие, ако и нержкотворено? Кажете на царя: прати тамъ и виждъ, колко много човѣци и народи се стичатъ и се кланятъ и почитатъ. Спасовитѣ ученици и апостоли, които Го придружаваха и съ ржцѣтѣ си пипаха, и пиха и ядоха съ Него, изобразиха Го на икона тѣй, както Го виждаха, и Му се покланяме. Сжщо и Майка Му изобразиха тѣй, както Я виждаха, и людетѣ Й се покланятъ и почитатъ, като не правятъ иконитѣ богове, — да не бжде — но изписватъ образа за споменъ, да не се забрави, ако не е написанъ. Не се кланяме на камѣнитѣ и дѣскитѣ, както мисли царятъ, но по иконитѣ като си напомняме въ врѣме на молитва за изобразенитѣ лица,

обръщаме се къмъ тѣхъ да се молятъ на всеилния Богъ за насъ. Кой нѣма да се умили и просълзи, като гледа Господа нашъ Исуса Христа, написанъ на икона, седналъ на грѣстолъ и заобиколенъ отъ множество ангели, или прѣчистата Му Майка, държаща Го на ржцѣ? Кой, като гледа изобразени прѣчиститѣ Спасители страдания, свѣрзвае, сиене, распятие и погребение; Прѣдтечовото посичане; мъченическитѣ страдания, т. е. отсичането главата на едного, насичането цѣлото тѣло на друго, врѣнието въ казанъ на друго, обѣсването на долѣ съ главата на друго, одирането кожата на друго, нѣма да се умили и просълзи и да прослави Оногози, Който е далъ на тѣхъ толкова търпѣние,? Това не сж идоли, но прѣдание на богоносни мжже, наредено добрѣ въ слава Божия. Затова отстѣпете отъ такова заблуждение и дяволско избобрѣтение. Кой лукавъ дяволъ пошепна това въ ушитѣ ви, и смутихте вселената и се подиграхте?“ Царскитѣ пратеници се съгласили съ св. Ивана, но отъ страхъ прѣдъ царя не смѣли да изказватъ убѣжденията си. Тѣ явили на царя, че не успѣли да убѣдятъ св. Ивана да прѣмине на страната му. тѣй като „този мжжъ, казали тѣ, е силенъ въ словото и никой не може го побѣди“. Царьтъ се разгнѣвилъ и намислилъ да заточи св. Ивана. Благочестивитѣ християни, като узнали за това, отишли при св. Ивана и изказвали съжаленията си; а той ги съвѣтвалъ да иматъ страхъ Божий и да държатъ истинската вѣра.

Св. Иванъ побързалъ да отиде въ епархията си, но не че се уплашилъ отъ царския гнѣвъ, а за да запази стадото си отъ ересъта. Щомъ стигналъ въ епархията си, повикалъ паството си и подробно му явилъ за царското заблуждение и за обидитѣ, навесени на патр. Германа. Явилъ и на всички околни епископи за ересъта на царя.

Слѣдъ това той се прѣдалъ на грижи за паството си и въ подвигъ добръ свѣршилъ живота си и „сега се наслаждава отъ приготвениѣ му отъ Бога блага и получава награда за трудоветѣ си“.

Минало много врѣме отъ смъртъта на Св. Ивана, голѣмо множество агаряни нападнали Морея и се опитали да разрушатъ Поливотъ и църквата му, и почнали да горятъ мощитѣ на св. Ивана; но живущата въ тѣхъ божествена благодать осуетила плана на агарянитѣ: единъ отъ тѣхъ ослѣпѣлъ, другиму изсѣхнала ржката, на трети лицето се избобрѣнало къмъ грѣбнака. Така като пострадали мнозина, разбрали отдѣ произлиза това и, като паднали на земята, съ сълзи се молѣли прѣдъ мощитѣ за избава отъ сполетелитѣ ги нещастия, цалували раклата на св. Ивана и, колкото християни били плѣнили, подарили ги на светеца. Агарянитѣ напустнали Морея, срамно се върнали въ страната, като славяли и благодаряли св. Ивана и разпространявали славата му. Оттогава прочее даже и до сега тѣлото му е цѣло и нетлѣнно и прави разни изцѣлѣния.

(Слѣдва).

Чудесното и неговата сжщностъ.

(Отъ проф. С. Асколковъ).

(Продължение отъ бр. 7).

Връзката на чудесното съ нравственото.

Много характерно за нашето време е отричането на всичко трансцендентно, а заедно съ туй, разбира се, и чудесното, до колкото то е свързано съ тази област въ силата на съображения отъ нравственъ характеръ. Всички идеи на небесното, всичко онова, което нѣма непосредствена връзка съ всецдневния човѣшки опитъ, счита се отъ нашата интелекция за враждебно на обществения прогресъ и само въ най добъръ случай „отвлекаваще“ човѣка отъ неговитѣ прями задължения къмъ обществото. „Да се прѣнасяме въ задоблаченитѣ сфери на свърхопитното въ онова време, когато въ живота произхожда кървава борба за защитаване човѣшкитѣ права, е позорно малодушие“. — ето онзи традиционенъ укоръ, който звучи на разни гласове по адресъ къмъ прѣдставителитѣ на теоретичния идеализмъ и още повече спиритуализмъ. Мнозина позитивисти често инсинуира т, като казватъ, че идеалистичната метафизика е правъ пътъ къмъ онѣзи форми на човѣшко ненавистничество и нравствения обскурантизмъ, които разкошно цвѣтятъ въ нашето стечество.

Тѣзи натякватия и упрекувания сж указъ на ненавистъ къмъ опрѣдѣленъ цикълъ идеи а още по често изразъ на лицемѣрно фарисейство. Но въ тѣхъ се криятъ и чисто творетични разногласия. Тѣхъ ние ще разгледаме.

Намъ прѣдстои да установимъ най напрѣдъ, че нито вѣрата въ чудесното, нито самото чудесно, не прѣдполага нѣкои опрѣдѣлени форми на моралното или иморалното. Видоветѣ на чудесното сж безконечно разнообразни и като почнемъ отъ стихийнитѣ и разрушителни прояви на демонията и до животворното влияние върху умирающия животъ, могатъ да служатъ изразъ на каквито щешъ чувства и стремежи и да служатъ за срѣдства на каквито и да било цѣли. Изобщо, чудесното, като прѣдставя отъ себе си само необикновенъ способъ на взаимоотношенията, и е пѣщо безразлично отъ морално гледище, получава нравственъ цвѣтъ само въ зависимостта на онѣзи цѣли, които се достигатъ чрѣзъ него. Но възниква въпросъ, не могатъ ли да бждатъ такива морални цѣли, които би водили въ областта на чудесното. Този въпросъ обикновено се рѣшава въ отрицателенъ смисълъ.

Ако всичко онова, къмъ което трѣбва да се стреми човѣшкиятъ духъ, се ограничава съ усъвършенствуванията на техническитѣ условия на живота и съ достиганieto на идеалното въ всѣко отношение обществено устройство, разбира се, ние можемъ да се удовлетворимъ съ наличнитѣ способности на взаимодѣйствието съ внѣшната природа и по между си. Но дѣйствително ли нашиятъ нравственъ кръгъзоръ се затваря въ такъвъ тѣсенъ кръгъ на поставенитѣ цѣли? И щеше ли да бжде достигнато нравственото равновѣсие при осжществението на онѣзи идеали, които си поставя позитивната етика? Да допустимъ, че човѣчеството е дошло до желаемата хармония между интереситѣ на всички и всѣкого, че въ общест-

вото на хората царствува пълна справеливостъ, че всички човѣшки свещени права сж абсолютно гарантирани и на земята нѣма вече гладни, голи, угнетени и оскърбени. Да допустимъ даже, че медицината е открила срѣдства за борба съ всички болѣсти, а научната биология е прѣдначертала вѣрни способности за „достигане нормалната старостъ“, при което умиранieto на многовѣковнитѣ старци да стане единъ отъ приятнитѣ биологични актове, както сънътъ слѣдъ дневния трудъ. Да допустимъ всичко това и да се попитаме: ще се задоволи ли човѣкъ съ тѣзи добрини? — никога, — ще отговоримъ ние, до гдѣто човѣкъ не е станалъ самодоволно животно. Като се задоволи съ всичко земно, човѣкъ ще почувствова още по голѣма нравствена неудовлетвореностъ, отколкото въ онова време, когато неговитѣ цѣли не сж били още достигнати. Безъ друго ще настѣпи такъвъ моментъ, когато човѣкъ ще почувствова еднообразиего на своя животъ. Тѣлото на човѣка се явява най миль сплтникъ въ живота му, но то е и неговъ врагъ и прѣчка. Колкото и да се усъвършечествова това тѣло, въ каквиго и идеални условия да го помѣтваме, то всѣкога ще си остане овази верига, която свързва всичко благородно въ човѣшката душа и обръща нейното внимание къмъ най-безинтереснитѣ и ничтожни обстоятелства на живота. Но най главниятъ недостатѣкъ на човѣшкото тѣло е неговата разрушимостъ и смъртностъ. Злото въ този свѣтъ не може да бжде побѣдено съ никакви съвършенства на културата, и хората сж обречени вѣчно на страдания, свързани съ разрушението на нашата тѣлесна покривка. Ние имаме прѣдъ видъ не физическитѣ страдания, които могатъ да се доведатъ до нула, а нравственитѣ. Да се прѣкъсва всѣка връзка и общение съ любимото сжщество, ще си остане всѣкога най тежко отъ човѣшкитѣ страдания. Но и безъ страдания смъртта е зло, съ което не можемъ да се помиримъ. Въ нея се скъсва индивидуалниятъ животъ, който е много цѣненъ и неизмѣнимъ съ нищо. И това скъсване се намира въ зависимостъ отъ смѣната на стихийнитѣ сили на низшата природа. Въ своето рождение и смъртъ човѣкъ се оказва подчиненъ на онова, надъ което той по своето нравствено достоинство трѣбва да бжде пълновластенъ господаръ. Изобщо въ всички свои прояви човѣкъ се явява въ известна степенъ робъ на своето тѣло. И освобождението отъ това робство, по нашето мнѣние, е по-възвишена цѣль, отколкото неговото освобождение отъ робството на другитѣ хора. Какъ ще се достигне това освобождение? Само по единъ начинъ, отговаряме ние, чрѣзъ прѣбражданieto на цѣлото си сжщество, достигане пълна власть надъ низшата природа. Тази власть се получава не по механиченъ начинъ, а съвършено иначе. Като надвие низшата природа съ помощта на нейнитѣ сили, като създаде за нейно задържане втора стихийна природа на техниката, човѣкъ си остава още робъ, — само прави фсрмитѣ на това робство по-удобни. Краятъ на това подчинение може да положи само способността да се влияе на низшата природа непосредствено, т. е. да се измѣнява нейната сжщностъ съ едни вътрѣшни актове на волята, сжщо какго ние измѣняваме чрѣзъ тѣзи актове съотношенията на нашия собственъ организмъ. Съотвѣтно съ тази способностъ трѣбва да възникне друга способностъ: да възприемаме измѣненията, които ставатъ вънъ отъ насъ,

непосрѣдствено — безъ помощта на органитѣ на чувствата. Но тогава тѣлото, което прѣдставлява въ сжщност само сложенъ инструментъ на възприятаята и въздѣйствиата, ще стане съвсѣмъ ненужно. Човѣшкото сжщество ще стане безтѣлесно, по ясно, неговото тѣло ще бѣде всѣкъдѣ, гдѣто ще се прояви влиянието му на низшата природа, тѣй като тѣлото по сжщество не е нищо друго, освѣнъ продуктъ отъ връзката на висшето сжщество съ низшата природа.

Че тази връзка въ извѣстни случаи се излива въ невзмѣнна и закъснѣла форма на организма, не е вѣщо необходимо и произходяще отъ общата природа на духовното взаимодействие. Това е резултатъ на нищожнитѣ духовни сили — на тѣхното, тѣй да кажемъ, вищожно протежение.

Но нѣма да се вдаваме въ ипотезата на безтѣлесното сжществование, за постройката на която, въ нѣкои конкретни форми, ние нѣмаме никакви данни. Ние се спираме на твърдението, че развитието на човѣка може да се разбира въ другъ смисълъ, а не както знаемъ сега. Човѣкъ трѣбва не само да усвършенствува своята човѣшка природа, но да излѣзе отъ нея или съвършено да я надвие. Въ този пунктъ не може да се не съгласимъ съ ницшеанската концепция за „свърхчовѣка“, — концепция, лишена отъ опрѣдѣлена правств на физиономия. Теорията за прѣминаването на човѣка въ висши форми на битието води своето произхождение отъ много отдалечено врѣме. Въ сжщностъ тя е присжща малко или много на всички религии. Идеята за Царството Божие, която завършва християнския мораль, не е нищо друго, освѣнъ идеята за висшата форма на духовното битие. И всички принципи на този мораль получаватъ своя краенъ смисълъ и значение само въ тази идея. Етиката на аскетизма, любовта и състраданието е неизбѣжниятъ пътъ къмъ висшитѣ форми на битието въ установения отъ насъ смисълъ. Нѣстина, що е туй аскетизмъ, ако не упражняване волята за въздѣйствие на въшната природа. Аскетътъ води живтъ противенъ на тѣлеснитѣ стремежи. Въ борбата съ тѣлото той малко по малко става неговъ господарь. Като побѣди своето тѣло, той почва да влияе непосредствено и на въшнитѣ тѣла. Възпитаната сила на духа става източникъ на разни чудеса. Но това е малко за пълна трансформация на човѣка. Освѣнъ побѣдата надъ низшата природа за човѣка е необходимо да изработи нови способности на взаимодействия съ подобнитѣ на себе си и висши сжщества. Висшиятъ свѣтъ, който прѣдполага абсолютна хармония на сжществата, нека сжщества абсолютно отзивчиви. Само тамъ може да се осжществи пълна хармония, гдѣто всички вътрѣшни промѣни на всѣко сжщество даватъ мигновененъ и вѣренъ отзвукъ у другитѣ. Съ други думи, всички сжщества трѣбва да се погледнатъ съ своитѣ духовни очи и да се намиратъ въ състоянието на пълното взаимно съчувствие. Любовта е нравственъ законъ за туй, че тя е въ сжщото врѣме и космиченъ законъ поне за космоса на най съвършенитѣ сжщества. Любовта е взаимното съединение, отсжствие на прѣградитѣ и раздѣлността. Любовта е онова, което дава *реално единство* на элементитѣ на сложното. Ясно е, че тази любовъ будилъ въ съзнанието на хората Онзи, който прѣвидѣлъ създаването отъ тѣзи хора едно царство на благодатта. За участващи на

това царство не сж нужни очи или уши, за да се знае онова, което става въ душата на другито, защото великата любовъ ще открие входа въ всички скривалища на чуждата душа. Въ тази любовъ е и властта надъ другитѣ

Ние не можемъ да се спираме на въпроса, какъ ще дойде това бѣдно царство. Намъ е достатъчно да отбѣлѣжимъ само онова, което по своето понятие не прѣдставлява нѣщо много далечно. Свързаното съ него духовно съвършенство не е нѣкой отдалеченъ идеалъ, който иска да се изминатъ нѣколко прѣходни стѣпала.

Историята на религията ни дава много примѣри за духовно развитие на хора, които се приближавали още въ този животъ до висшитѣ форми на битието. Това сж онѣзи хора, които умѣли да четатъ въ сърдцата на своитѣ ближни, на които по нѣкога се удавало да влияятъ непосредствено на въшната низша природа, и за които се откривала завѣсата на бждещето. Само тѣлото ги свързвало съ земята и прѣчило да се прояви въ пълната си сила прѣобразената душа. За тѣхъ оставало само да хвърлятъ своето тѣло, за да завършатъ започнатата метаморфоза.

И тѣй, чудесното не е нѣщо безинтересно за нравствеността, доколкото тя не се затваря въ тѣснитѣ граници за благоустройството на човѣшкото общество. Напротивъ, висшитѣ форми на моралнитѣ прояви неизбѣжно прѣминаватъ въ областта на чудесното. Висшата стѣпень на властта надъ своето тѣло води въ сжщото врѣме къмъ властта и надъ цѣлата низша природа т. е. къмъ *физическото* чудотворение. Висшата стѣпень на любовта и съчувствието водятъ къмъ единството съ цѣлия свѣтъ и къмъ интуитивното познание на този свѣтъ т. е. къмъ чудото отъ *нравствено-интелектуаленъ* характеръ. Тѣзи отбѣлѣзани отъ насъ етични цѣли съвсѣмъ не противоречатъ и не унищожаватъ другитѣ цѣли на емпирични животъ. Напротивъ, чини ми се, общественитѣ идеали водятъ най поплѣ, макаръ и по околентъ пътъ, къмъ сжщата крайна цѣль за прѣбражданието на човѣка въ висше сжщество. При туй ние мислимъ, че такъвъ пътъ не е задължителенъ и че за всички хора е възможно по непосредствено и независимо економичната и политичната еволюция духовно развитие. Но по какъвго начинъ и да става то, неговитѣ крайни идеали трѣбва въ всѣки случай да се намиратъ задъ прѣдѣлитѣ на човѣшката природа и човѣшкитѣ способности за взаимоотношениата съ свѣта.

Да постави себѣ си прѣдѣлъ на развитието и вѣнецъ на творението може само окаменелото въ самодоволна гордость човѣчество. До колкото този прѣдѣлъ се поставя отъ чисто теоретични съображения, ние не можемъ да не отнесемъ това за смѣтка на умственото късогледство, което се явява като прѣходна болѣсть въ духовното развитие на човѣчеството. Тя е излѣчима само за самодоволнитѣ Но нека къртицитѣ ровятъ своитѣ дупки, — съ своята слѣпота тѣ нѣма да угасятъ свѣтлината на другия свѣтъ, която ясно свѣти за всички, които се стремятъ да я видятъ.

Установеното отъ насъ различие на физическитѣ и нравствено-интелектуалнитѣ сили ни дава възможность лесно да разрѣшимъ послѣдното недоумѣние, което състои въ туй, че ужъ разбиранieto Бога творящъ чудеса ни заставя да го признаемъ бездѣтеленъ прѣвъ другото

врѣме. Това недоумѣние ще бѣде въ сила само за оногизи, който твърди, че въздѣйствието на Бога върху свѣта може да се проявява само въ физическитѣ чудеса. Но ние това съвсѣмъ не утвърждаваме. Бога трѣбва да мислимъ влияещъ постоянно върху свѣта, но не въ едни само чувствени чудеса, а въ глѣбинитѣ на човѣшкото съзнание, въ нравствената и умствена просвѣта на хората и изобщо въ всичката онази сложна работа на духовното освобождение, съ която е заето цѣлото човѣчество. Съ други думи, ние трѣбва да си прѣдставяваме Бога, виновникъ не само на физически, но и на нравствени и интелектуални чудеса. И има основание да мислимъ, че за нашето врѣме най голѣмо значение трѣбва да иматъ чудесата отъ послѣдния родъ, чудеса не толкова грѣмлири, но оказвающаи съществено влияние на цѣлия историченъ процесъ. Изобщо, доколкото чудесата се разгледватъ като Божествена помощ на слабото човѣчество, не можемъ да не признаемъ, че тази помощ трѣбва да бѣде по същество различна въ разнитѣ периоди на човѣшкото развитие. Младото човѣчество се нуждаело, прѣди всичко, отъ помощъ въ борбата съ външната природа, въ създаване на чисто външни условия за възпитаване здравъ духъ и тѣло на човѣшката организация. И тази помощ то получавало въ ветхозавѣтнитѣ врѣмена, въ чисто външнитѣ физически чудеса, избавата на евреитѣ отъ насилието на фараонитѣ, отъ суровата пустиня, — въ чудесата, напълно съотвѣтни съ онзи примитивенъ вѣтхозавѣтенъ моралъ, който главно се е отнасялъ къмъ външнитѣ отношения на хората и наполовина е състоялъ изъ хигиенични правила. Но наредъ съ тѣзи външни задачи възникнала за зрѣлото човѣчество вече нова нравствена задача, — задачата за надвиване на себелюбието и самолюбието т. е. коренното нравствено зло, което влече всѣко същество къмъ самообожаване. И тази задача била облекчена отъ живия примѣръ на Христа, който е осъществилъ въ едно и също врѣме най голѣмото нравствено и физическо чудо. Отъ този моментъ нравствената задача на човѣчеството почна да получава все по голѣмо и по голѣмо значение, и физическата помощ на Бога е отишла на заденъ планъ. Съврѣменното човѣчество съ неговитѣ желѣзници и телефони не се нуждае отъ физически чудеса. Външната природа прѣстанала да бѣде задържка на неговото духовно развитие. Заедно съ туй въ сферата на нравственото съзнание всичко съществено за него е открито и човѣчеството не се нуждае вече отъ чудесата на откровението. За него остава духовната задача да прокара тѣзи възприети отъ неговото съзнание истини, отвлечени идеи и слора въ живъ примѣръ. Нему остава само да се прѣроди вътрѣшно. Но тази работа трѣбва да бѣде изпълнена чрѣзъ собственитѣ сили на човѣчеството. Външната помощ при изпълняване тази задача ще противорѣчи на самата ѣ същностъ. Прѣражданieto на своето собствено „азъ“ трѣбва да бѣде напълно доброволенъ и чисто вътрѣшенъ актъ. И може би, гдѣто човѣчеството се явява сега лишено отъ божествената помощ или я получава по-рѣдко, отколкото въ днитѣ на младостта, показва, че е дошло врѣмето да осъществява чисто вътрѣшната задача.

Въ това отношение ние имаме поучителна аналогия въ самия животъ на Христа.

Споредъ евангелиститѣ земното служение на Спа-

сителя се съпровождало съ много чудеса. Божествената помощ не Го оставила въ случаитѣ когато е било нужно да се надвиятъ едни или други външни прѣпятствия. Но когато настѣпилъ моментътъ на най великия вътрѣшенъ подвигъ, Богъ като чели оставилъ Христа. Той не убилъ съ молния, ни Юда, ни грубитѣ войници, Той не вдѣхналъ рѣшимостъ въ слабата воля на Пилата и не извършилъ никакво физическо чудо, за да прѣдотврати разпятieto. Разпятieto се извършило само въз основа на едни природни закони. Нравствениятъ подвигъ трѣбвало да се извърши съ собствени сили. Иначе той нѣмаше да има никаква пра ствена цѣна.

Ако човѣчеството е проникнато, съзнателно или безсъзнателно, съ духа на Христа, върви по неговитѣ стѣпки, нѣма да има съмнѣние, че послѣднитѣ му дни подобно на Христовитѣ послѣдни дни, ще бѣдатъ също дни на лобоволни страдания, дни на разпятие въ една или друга форма и видъ. И въ тази послѣдня нравствена борба съ себе си то нѣма защо да се надѣва на въшна Божествена помощ и нѣма защо да чака физически чуда. Само съ настѣпването на свѣтовната развързка ще настѣпи новото велико чудо, което състои въ неговата пълна духовна обнова и встѣпване въ другъ, непрѣдставимъ въ элементитѣ на нашия опитъ, животъ.

X. В.

За Изповѣдта.

(Писмо отъ опитенъ духовенъ старецъ, до новоназначенъ свещено-изповѣдникъ¹.)

Любезний о. Александре, първиятъ ми въпросъ къмъ тебе, като къмъ новъ изповѣдникъ, е: ти самъ каещъ ли се, изповѣдашъ ли устно грѣховеѣ си, *якоже подобаетъ?* . . . Спорѣдъ дълга на своето звание, бидейки лѣкаръ на болнитѣ духовно, грижишъ ли се. прѣдварително, за излѣкуването на собственитѣ си недѣзи? . . . Св. църква е заповѣдала на избранитѣ си служители винаги *да се изповѣдатъ единъ друго* (Яков. 5, 16); поради туй тя повсемѣстно назначавала и назначава опитни духовни отци, при които трѣбва да отиватъ другитѣ въ Христа братя за съждъ на съвѣстѣта си — да приематъ Св. Тайнство Покаяние. Ако ти до сега не си успѣлъ да се възползувашъ достатъчно отъ скритото въ това Тайнство богатство на милосърдието Божие; ако твоята душа не е жедувала за укори, не се е *смиривала зпло* (Пеол. 115, 1), прѣдъ Духовника, не се е обрѣщала въ послушно дѣте и не е расла подъ *чистящия градинарски ножъ*: то кажи ми, отдѣ ще земешъ мъдростъ и любовъ, отдѣ ще земешъ даръ на прозорливостъ и търпѣние, безъ които не е възможно да се довеждатъ грѣшнитѣ до нелицемѣрно признаване на грѣховеѣ си, до истинско съкрушение на сърдцата си — та да се почне новъ животъ! . . . Повѣрвай ми, въ отговора на тие въпроси се крие причината за недостойнството и безплодието на мнозина отъ насъ въ вѣликото дѣло на изповѣдта. Ние не сме военначалници, защото не сме войници. Какъвъ ще бѣде този ръководителъ и учителъ, който никога не е билъ ученикъ

1) Изъ книгата „Писма за дължноститѣ на свещенния санъ“

и се гнуси отъ изобличенията? Можемъ ли да постигнемъ всичката сила и сладостъ, всичката пълнота и дѣйствителностъ на дадената ни властъ — да прощаваме грѣхове (Юан. 20, 23), до като не сме изпитали истинността на думитѣ на царя Псалмопѣвецъ: *блаженъ онзи, когото е простено прѣстѣпленieto, когото грѣхътъ е прикритъ* (Псал. 31 1)? Само когато се вкуси това блаженство въ дълбочината на душата, ние получаваме способностъ да вникваме въ болкитѣ и потрѣбноститѣ на повѣренитѣ ни християнски души. И, напротивъ, до като ние не хаемъ за собственото си покаяние, всичкитѣ ни усилия, за увѣрение на подобнитѣ намъ грѣшници, ще оставатъ безъ успѣхъ. Повтарямъ, до тогава нашитѣ увѣщания ще сѣ студени, въпроситѣ — невѣрни, съвѣтитѣ — неизпълними, състраданиято къмъ кающия се — принудено; защото нѣма съчувствие тамъ, гдѣто не е имало дълбоко и равносилно осѣщане. По себе си сѣдимъ и, слѣдователно, по себе си осѣждаме или прощаваме. Тѣй че ти по напрѣдъ и по-скоро обърни внимание на себе си, самъ се покай и къмъ тебе веднага ще се *приблужи царството небесно* (Мат. 2, 3), съ всичкитѣ си съкровища на разума и знанието тайнитѣ на Благодатъта. Учи се, по собственото си сърдце, да прочиташъ загадъчнитѣ писма въ сърдцата на твоитѣ енориаши. Побързай при духовния си отецъ, при изповѣдника си, колѣнични прѣдъ него, кажи му всичкитѣ тайни на съвѣстѣта си, очисти я, почувствувай въ себе си всичката сладостъ на помилването и примирението съ Христа Изкупителя; *смирѣ съ постъ душата си* (Псал. 34, 31), и чакъ тогава ще можешъ да пристѣпишъ, безопасно и съ благословение, къмъ подвига — изцѣляване чуждитѣ духовни немощи.

Въ основата на подвига, който ти прѣстои, — това е най-трудната обязаностъ на свещения синъ — вложи собственото си покаяние. Изпитай се самъ: жива и твърда ли е твоята вѣра въ дѣйствителността на извършваното Таинство? Пратеникътъ, който се сѣмнѣва въ своето пълномощие, виниги ще дѣйствува не отъ всичката си душа и отъ всичката сила на мислитѣ си. А пъкъ, знайно е, че каквото е дървото, такъви ще бѣдѣтъ и плодетѣ му. Азъ знамъ изповѣдници, които твърдѣ пространно се разприказватъ съ своитѣ духовни чада и, най-накрай, като изчерпатъ всичкия си запасъ отъ човѣшки доводи и побуждение къмъ тѣй нарѣчената добродѣтель, прочитатъ, надъ тѣхъ, разрѣшителната молитва, и то съвсѣмъ неразбрано, небрежно, безъ най-малката искрица на чувства и вдъхновение. Когато, напротивъ, тържественитѣ думи: *и азъ не достойний Иерей властию Его. мнѣ данною, прощаю и разрѣшаю тя* и пр., динатъ неземно могѣщество, падатъ направо отъ небето, и трѣбва да внасятъ, както въ тайноизвършителя, тѣй и въ кающия се, спасителенъ трепетъ. Но, уви, намѣсто и *коститѣ ни да рекжѣтъ*, Господи Господи, (Псал. 34, 10), ние, по нѣкога, разгонваме умилението и на самия грѣшникъ и поливаме главата му съ студената вода на безчувствието.

Причината за това е, че вѣрата за силата на това Таинство, въ насъ е истина.

Трето, като се готвишъ къмъ подвига — лѣкуване на грѣховната зараза, пази се да не се *посвѣтвишъ отъ лицето на голъмеца* (Левит. 19, 15), вземи си твърдо рѣшение да избѣгвашъ всѣко неумѣстно уважение — къмъ званието, чинатъ, богатството и даже заслугитѣ на изповѣдащитѣ се грѣшници. Онова, що въ началото на изповѣдъта

се говори като наставление, припомнювай го за себе си: *Се чадо Христосъ невидимо стоить* (тукъ) Въ това свято и благодатно присѣтствие на Сѣдията на животѣ и мъртвитѣ нѣма мѣсто за *лицеприятие*. Всички ние — бѣднитѣ духомъ просимъ помилване, отъ убидения, оскърбения и унижения, загади насъ, Господа Иисуса Христа, и се измиваме отъ всѣки грѣхъ съ прѣчистата Му кръвъ.

Такива сѣ моитѣ съвѣти за приготвяване къмъ тоя подвигъ. Прѣдъ самото си встѣпване въ тоя трѣнливъ пѣтъ — управление съвѣстѣта на твоитѣ енориаши — чети и повтаряй бесѣдитѣ на св. Иоана Златоустъ: *за покаянието* и ония *до Теодора отпадналия* Отъ тѣхъ ти ще почерпнешъ много високи мисли, назидателни чувствования и проникателни изложения на словото Божие. Разбира се, че не всичко може да бѣде приложено къмъ врѣмената на охлаждението и безгрижието, до които сме доживѣли. У насъ нѣма ония общенародни покаяния, каквито сѣ ставали въ първобитната църква. Сега много годишната Епитимия, каквато правилата църковни прѣдписватъ, въ повечето случаи се съкратява. Не се виждатъ вече ония много трудни подвизи, съ които древнитѣ християни сѣ изразявали своята *печал по Бога*, своята скръбъ за грѣховетѣ си и жажда за възсѣединяване съ своя Изкупитель. Св. Отци: Златоустъ, Амвросий и Василий, по прѣдимство нарѣчени „велики“, имайки прѣдъ видъ жестокото учение на Новатиянитѣ, което прѣграждало пътя за примиряване съ Бога и за помилване на всички паднали въ тежки прѣстѣпления, прѣдлагатъ ни обширни доказателства за утѣшната истина, *че и подиръ кръщенiето за грѣшниците има мѣсто за покаяние*. Поради туй, въ упомѣнатата си книга, Златоустъ нарича покаянието *огненно чистилице на грѣховетѣ*, което като че прѣтопява заразеното отъ грѣха наше естество. За утѣха на онѣзи, които се отчайватъ за своето спасение, той посочва за примѣръ *блудния синъ и заблудената овца*. Пастирътъ, като намѣри тая послѣдната въ гората, не е удря съ тоягата си, за гдѣто се е отдѣлила отъ стадото, но я взема на раменѣтъ си и я донася въ *овчия дворъ*. Ала сега не сѣ вече онѣзи възражения на умоветѣ; не сѣ и онѣзи опасности. Ние трѣбва, и то твърдѣ често, да се подвизаваме противъ *безгрижността*, отколкото противъ *отчаянието* на сгрѣшилитѣ. Духътъ на врѣмето е турилъ изповѣдника между двѣ, на равна дълбочина, пропасти: азъ разбирамъ недостойното, осѣдителното докосване *до святинята* и безвъзвратното отчуждение на грѣшника отъ спасителнитѣ Таинства. Какви ужасни крайности!

Но кѣдѣто осѣждава човѣшката мъдростъ, тамъ застѣжива божествената благодатъ, която подпѣлня всички недостатѣци. Олѣдвайки примѣра на ап. Павла, ние трѣбва строгостѣта да подслаждаме съ снисхождението. Не той ли — казва Златоустъ — е прѣдалъ на сатаната, за *изнемогване на плътта* (1 кор. 5, 5), единъ отъ членовѣтъ на Коринтската църква, който билъ впадналъ въ тежко прѣстѣпление? Не укорява ли той всички Коринтяни, за гдѣто безъ скръбъ и съ хладнокървие гледали на това, извършено между тѣхъ, гнусно прѣстѣпление и съ това като че насочва въоухъ тѣхъ отговорността за тоя богомерзски съблазнъ? Ала при достатъчно налични, признаци на истинско раскаяние отъ страна на виновния, сърдцето на апостола се изпълнява съ състрадание. Той заповѣдва на Коринтянитѣ да съжалатъ отлъчения грѣш-

никъ, да не враждуватъ къмъ него, а да го вразумяватъ като братъ. Апостолътъ не продължава наказанието му много години, а щомъ възбудилъ въ него дълбоко раскаяние простилъ го. Безъ съмнѣния, великиятъ апостолъ се е грижилъ да извади падналия изъ бездната на отчаянието. Въ тѣзи, и тѣмъ подобни черти, се явява истинскиятъ духъ на Вселенската църква, онзи духъ, който ни е повикалъ за особна служба на грѣшното челоуѣчество.

Въодушевлявай се и ти отъ подобни примѣри на дѣятелна любовъ и опитна мѣдростъ. Но, повече отъ всичко: 1) погрижи се, прѣдварително за собствената си душа; *извади, по напредъ, гредата изъ своето око и тогава ще видишъ сламката въ окоето на брата си* (Мат. 7, 5). Туй е най-доброто подготвяне на изповѣдника. 2) Твърдо вѣрвай въ дѣйствителността на извършваното Таинство: *изпитвай се самъ, съ вѣрата ли си* (2 Кор. 13, 5) и най-сетнѣ, 3) моли се Богу да те запази отъ *лицеприятие*, което тѣй лесно ни улавя въ мрежитѣ си. *Не човѣчки сѣдѣ сѣдите, но Божи* (2 Пар. 19, 6). Съ това приготвление, безъ много мѣдруване, върви на жетвата на прѣмилосърдия Сърдцевѣдецъ; защото, тѣй приготвенъ, ще ти се даде какво да говоришъ и ти ще бъдешъ покорно оръдие на вседѣйната негова благодать.

А. Н.

Добрий Пастиръ.

Голѣми сѣ свърѣмнитѣ нужди на църквата ни. Българското общество се развива, става любознателно и вискателно. Понеже църквата ни отначало е била птеводителка и ржководителка на народа ни въ идеалитѣ му за сществуване и напредѣкъ, тя и сега трѣбва да стои на чело; нужни сѣ пастори достойни за свърѣменото общество. И не сме лишени отъ такива.

Думата е за Бургазския Архиерейски намѣстникъ, Протоерей Константинъ Христовъ. Вече 7 години отъ както е назначенъ Архиерейски намѣстникъ въ Бургазъ. Въ качеството си на такъвъ той прояви дѣятелностъ тѣкмо спорѣдъ нуждитѣ на църквата ни. Да говоримъ на дълго и широко за дѣятелността на Протоерея, това счтете за излишно. Ще приведа само нѣколко факти, които ще бждатъ достатъчни, да се разбератъ заслугитѣ му къмъ църквата и народа ни.

Протоерей К. Христовъ сѣ примѣръ и свѣти доведе нашето духовенство до похвално положение. Съ постояннитѣ си проповѣди и поучения въ църквата, направи што църквата въ недѣлни и празнични дни да се прѣпълва отъ богомолци отъ всички възрасти. Турн подобающия редъ въ църковнитѣ богослужения. Разясни на християнитѣ всички служби, таинства и обряди. Основа Християнско Просвѣтително дружество за ежедѣлни бесѣди и поучения вънъ отъ църквата. Основа благотворително дружество „Добрия Самарянинъ“ за помагане на обѣднитѣ ученици. Насърдчи и усили и другитѣ тукъ благотворителни дружества и пр. пр.

Протоереятъ не влиза, и на други свещеници не позволява да влизатъ, въ кърчмитѣ. Избѣгва, и другитѣ свѣтства да избѣгватъ, отъ личнитѣ непристойни разпривии съ кого и да било. Поучителенъ е, прочее, съ слово

и примѣръ. „Мисля тия сѣ качества за единъ, добъръ пастиръ“.

За да напиша това, цѣлѣта ми е, да изтѣкна прѣдъ свѣта, че Българската църква не е лишена отъ достойни пастори, че отъ день на день на добръ отиваме въ църковно отношение. Още повече, за да млѣкнатъ оние, които брѣщолѣватъ, че църквата ни отивала къмъ провала.

П. Г. Ивановъ

Заедно съ настоящия брой се изпраща на Г-да абонатитѣ и приложението на Църковенъ Вѣстникъ книжки XVI, XVII и XVIII, година шеста.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЪ.

I. Вътрѣшенъ отдѣлъ.

Окржжно Св. Синодъ, въ засѣдението си на 22 й декември м. г. се занима съ протокола на II свещенически съборъ, въ който сѣ изложени рѣшенията му, прѣдставени на утвърждение. Слѣдъ като изслуша този протоколъ, Св. Синодъ намѣри, че повечето отъ взетитѣ рѣшения на събора се отнасятъ до въпроси, едни отъ които изрично сѣ опрѣдѣлени въ Екзар. уставъ и църковнитѣ постановления, а други — отдавна разрѣшени отъ Св. Синодъ и, слѣдователно, не се нуждаятъ отъ никакви рѣшения и прѣрѣшавания. Така, установено е въ църковнитѣ постановления и узаконено въ Екзархийския Уставъ, че пастирѣтъ, съ своя безукоризненъ животъ трѣбва да служи за образецъ на пасомитѣ си; да проповѣдва на *връме* и *безъ връме* Словото Божие; да ржководи паството си въ чистъ и непороченъ животъ. Узаконено е, такожде, законоучителитѣ въ всички учебни заведения да се назначаватъ отъ надлежното Министерество, въ споразумѣние съ Св. Синодъ; отдавна е наредено отъ Св. Синодъ за основаването на Райфайзеновитѣ каси; редъ години Св. Синодъ разпространява вече между благочестивото изпълнение въ Княжеството разни книги съ нравствено-религиозно съдържание; настанявалъ е и продължава да настанява, въ мѣста, гдѣто боравятъ инославни пропаганди, свещеници — семинаристи, на които вънъ отъ добавѣчното възнаграждение се плаща и друга заплата отъ проповѣдническия фондъ; правилъ е и продължава да прави най-настойтелни постѣпки гдѣто трѣбва, што прѣподаването Законъ Божий да се повѣри на хора съ Богословско образование, безъ да се изключаватъ, разбира се, и свещеници — семинаристи; отдавна е усвоилъ и прокаралъ принципа, въ своя законопроектъ, който не успѣ да прѣмине прѣвъ миналата редовна сесия на Народното Събрание, што пенсиятъ на свещеницитѣ да се даватъ, не по оклада, а съразмѣрно общата получена сума и пр.

При подобно положение на работата Св. Синодъ недоумѣва, какво е заставило свещеническия съборъ да се занимава съ въпроси, които освѣнъ че не сѣ отъ неговата компетентностъ, но и отдавна сѣ разрѣшени!

Освѣнъ това Св. Синодъ не намѣри за възможно да удоби по съображения, изложени по-долѣ, и слѣднитѣ рѣшения на Събора:

1) *Издаването на общъ братственъ органъ.* Св. Синодъ намира, че при наличността на „Църковенъ вѣстникъ“ и другитѣ, издавачи се сега духовни вѣстници и списания, нѣма нужда отъ подобенъ органъ. Колонитѣ на „Църковенъ вѣстникъ“ винаги сѣ отворени за всѣки братчикъ, който има желание да пише по въпроси, що засѣгагъ църквата и нейнитѣ интререси, а тѣй сжщо и по въпроси за благочестieto и добритѣ нрави на благочестивото изпълнение и за

разсъване полезни знания отъ нравственно—религиозенъ характеръ и пр. стига статиитѣ да бждатъ умѣло написани.

2) *Основаване на Църковно—енорийски библиотеки* Св. Синодъ безъ да отрича ползата отъ това мѣроприятие, намира за невъзможно да усвои тая идея — едно защото въ Екзархийски уставъ изрично сж опрѣдѣлени разходите на енорийскитѣ църкви, и, друго — защото отъ свѣдѣнията, що има въ Синодъ, мнозинството отъ енорийскитѣ свещеници, главно по нерадение държатъ въ осждителенъ безпорядкъ богослужебнитѣ книги, опрашени, разкъсани и разхвърлени, а щомъ това става съ богослужебнитѣ книги, лесно е, още отъ сега, да се прѣдвиди, какво ще стане съ църковно—енорийскитѣ библиотеки, ако такива се уредятъ. Освѣнъ това, Св. Синодъ отъ свѣдѣнията, съ които разполага по тоя случай, съ прискърбие констатира печалния фактъ, че както отъ сжществующитѣ при Епархийскитѣ Духовни Свѣти библиотеки, така и отъ тия—при свещеническитѣ братства, съвсѣмъ рѣдко сж вземани, отъ благоговѣйнитѣ, градски и селски, свещеници, книги за прочитъ. А това говори, че тѣ не особено се интересуватъ за своето самообразование. При все това Св. Синодъ нѣма нищо противъ ако нѣкои благоговѣйни свещеници, съ помощи, събирани измежду енорияшитѣ си, вѣнъ отъ църковния бюджетъ, се завзематъ съ урежданieto на такива библиотеки, стига искрено да радѣятъ за тѣхното охранение и използване.

3) Не може да се утвърди и рѣшението на събора—да се приравни добавчното възнаграждение на селскитѣ и околийско-градскитѣ свещеници, съ ония въ окръжнитѣ градове, както и енориятѣ имъ въ бждаше да еж еднакви — по простата причина, че това е явно противорѣчие на чл. 69 и 145 отъ Екзархийския Уставъ и защото наведениитѣ резони, че градскитѣ свещеници били, сравнително, въ по-добро материално състояние отъ тия въ селата, не сж състоятелни; тѣй като мнозинството отъ селскитѣ свещеници, стои въ материално отношение, сравнително, по добръ отъ градскитѣ, едни отъ които нѣматъ дори и собствени жилища.

4) Грижата за прѣглеждане програмата и методата за прѣподаване Законъ Божий въ основнитѣ и класни училища не влиза въ правата на свещеническия съборъ. Има други законноустановени власти, които се грижатъ за това. Много добръ ще бждъ, ако съборътъ за въ бждаше прѣстане да се занимава съ въпроси, непрѣдвидѣни въ устава на братствата, и вѣнъ отъ неговата компетентность.

5) Относно държанието реферати, въ свещеническитѣ братства, за еднообразното извършване на св. Тайнства и другитѣ треби, Св. Синодъ намира, че това еднообразие ще може да се постигне не съ реферати, а съ основателно изучаване църковния Типикъ, дѣто е изложено всичко, досѣжно еднаквостта на службата.

Рѣшенията на събора, що се отнасятъ до измѣнение и допълнението на нѣкои членове отъ устава на свещеническитѣ братства, Св. Синодъ утвърди съ малки измѣнения както слѣдва:

Чл. 1 Въ Митрополитския, на всѣка Епархия, градъ, въ Княжеството, се учредява по едно свещеническо братство, съ клонове, при всѣка духовна околия, членове на което сж всички енорийски свещеници, служачи въ прѣдѣлитѣ на Епархията, а тѣй сжщо и онѣзи свещеници — пенсионери и монашествующи отъ епархиалнитѣ манастири, крѣто пожелаятъ.

Забѣлъжка. Въ ония духовни околии, нѣкои отъ селата на които отстоятъ до та далечъ отъ центра на духовната околия, свещеницитѣ отъ тия села ще се събиратъ тамъ, гдѣто получаватъ добавчното си възнаграждение.

Вмѣсто да се прѣдостави право на Епархийскитѣ братства да опрѣдѣлятъ сборни пунктове за далечнитѣ отъ центра на околията свещеници, споредъ както бѣ постановилъ събора, Св. Синодъ намѣри за добръ да уреди тоя въпросъ окончателно съ горната забѣлъжка.

Чл. 2. Цѣльта на братството е: а) да се грижи за саморазвитието на членоветѣ си; б) да се грижи за нравствено религиозното прѣуслѣване на православнитѣ хрис-

тиани въ епархията, чрѣзъ подходящи проповѣди и назидавания; в) да издава и разпространява съ евина цѣна книжки съ сжщата цѣль; г) да урежда библиотеки при централното братство и клоновѣтѣ му; д) да се грижи за материалното обезпечение на членоветѣ си и сѣмействата имъ, чрѣзъ братско подпомагане, както и да помага, кога бжде възможно, на бѣдни християни въ епархията.

Чл. 3. Срѣдствата на братството се образуватъ отъ: а) членски вносове, по 20 лева годишно отъ всѣки членъ, внасяни на четире пѣти прѣзъ годината, отъ които 10 лева оставатъ за нуждитѣ на братството, а другитѣ 10 лева се внасятъ чрѣзъ Св. Синодъ въ Българската Народна Банка за образуване фондъ, цѣльта на който е опрѣдѣлена въ чл. 22 отъ настоящия уставъ; б) доброволни пожертвования; в) случайни доходи отъ продажба на книги и други църковни утвари, ако братството намѣри за добръ да се занимава съ таково прѣдприятие.

Чл. 4. Епархийското братство и клоновѣтѣ му се управляватъ отъ едно настоятелство, което се състои отъ прѣдседателъ, секретаръ, касиеръ и двама съвѣтници.

Членове 5—15 включително, оставатъ както сж въ дѣйствующия уставъ. Рѣшението на събора да се изпуснатъ изъ чл. 5 думитѣ „пълно вишегласие и тия, що сж оскобени, не се усвои отъ Св. Синодъ, защото у всички почти избори по духовното вѣдомство е прокаранъ принципътъ за пълното вишегласие,

Чл. 16 Събранията на епархийското братство ставатъ единъ пѣтъ въ годината (прѣзъ м. юний) а въ клоновѣтѣ му всѣки три мѣсеци.

Чл. 17. Годишнитѣ събрания се състоятъ отъ делегати, избрани отъ всички свещеници на всѣка духовна околия, като се смѣта на десетъ души членове единъ делегатъ.

Чл. 18 и 19 си оставатъ сжщитѣ, както въ устава. Измѣнението, направено отъ събора на чл. 19 — да се плаща „на околийскитѣ делегати за епархийското събрание отъ братствената каса по 20 ст. на к м,“ се отхвърли, защото цѣльта на братството е благотворителна, а длъжността на делегата е почетна, та не е прилично тя да се плаща.

Чл. 20. Не може да се измѣни, защото смѣткитѣ на настоятелството трѣбва всѣка година да се прѣглеждатъ, а не само при изтичание мандата му.

Чл. 21 и 22 си оставатъ безъ измѣнение, както сж въ Устава.

Чл. 23. Сѣмейството на всѣки починалъ братчикъ — при каквото материално състояние и да се намира то, получава за свое обезпечение — не по-късно три мѣсеца по диръ смъртта на братчика, врѣменна помощъ по 2 лева, внасяна отъ всѣки членъ на свещеническитѣ братства въ Княжеството.

Чл. 24. Щомъ почине единъ братчикъ, Епархийскиятъ архиерей, или замѣстникътъ му, донася на Св. Синодъ, който отъ своя страна разпореджа да се внасятъ по два лева отъ всички членове на свещеническитѣ братства направо на епархийското началство, гдѣто е починалъ братчикътъ. Събраната сума Епархийското Началство внася въ братството за прѣдаване по назначение.

Чл. 25. Така събраната помощъ, настоятелството на Епархийското свещеническо братство разпрѣдѣля по слѣдния редъ:

а) Кога починалиятъ братчикъ е оставилъ пресвитера и малолѣтни дѣца и пресвитерата е настояница на послѣднитѣ, цѣлата помощъ се дава тѣмъ, като се внесе на тѣхво име въ пощенска спестовна книжка. Ако по нѣкои причини пресвитерата не е настояница на дѣцата, за нея се отдѣля отъ помощта такава часть, каквато има право да получи по закона за наслѣдството, а останалата часть се внася въ спестовната каса на името на настоятника.

б) Кога починалиятъ братчикъ е оставилъ пресвитера, пълнолѣтни и малолѣтни дѣца, на пълнолѣтнитѣ се дава частта по закона за наслѣдството, останалата же часть се внася въ спестовна книжка на име на пресвитерата и малолѣтнитѣ,

Забълъжка. За случаитѣ по малолѣтството, указани въ точка а и б се увѣдомява Миревиятъ Сѣдия — прѣдседателъ на роднинския сѣвѣтъ,

в) Кога починалиятъ братчикъ освѣнъ пресвитера и чада, е оставилъ и баща или майка и внуци, то по усмотрение, отъ Епархийското братство, дава се и на послѣднитѣ — ако иматъ нужда — частъ отъ помощта.

г) Кога починалиятъ братчикъ е оставилъ само пресвитера, баща или майка, помощта се разпрѣдѣля между тѣхъ по усмотрение на епархийското братство, а въ случай, че пресвитерата е починала, помощта се дава изцѣло на бащата или майката.

Св. Синодъ видоизмѣни приетата отъ събора редакция на чл. чл. 23 и 24 по слѣднитѣ съображения:

1-во. Въ редактирания отъ събора чл. 23 се казва, че помощта се отпуска за обезпечение на починалия братчикъ. Обаче починалиятъ не се нуждае отъ обезпечение, а се нуждае отъ такъво неговото сѣмейство. Поради туй, въ такава смисълъ се измѣни редакцията на този членъ.

2-ро Чл. 24 се видоизмѣни въ смисълъ че помощта, прѣдначена за сѣмейството на починалия братчикъ, вмѣсто отъ Епархийското началство, да се прѣдава на правосимѣющитѣ отъ Епархийското свещеническо братство, тъй като то осигорява членоветѣ си.

3-то Стана нужда да се отбѣлжи въ специаленъ членъ (25), кога, кому, при какъвъ случай и по какъвъ редъ ще се дава помощта на наслѣдницитѣ на починалия братчикъ, защото, именно, тази точка, която може да доведе най-голѣми неприятности и на Епархийското началство, и на братството и на самитѣ наслѣдници, не е надлежно разяснена отъ събора Въ постановлението на този членъ се прѣдостави правото на епархийското свещеническо братство то да разпрѣдѣля помощта между пресвитерата вдовица, баща, майка, и внуци — наслѣдници на починалия братчикъ. Разбира се, че частъ отъ помощта ще се дава на тия послѣднитѣ, баща, майка и внуци, само тогава, когато се докаже, че тѣ дѣйствително иматъ нужда. Ако бащата или майката, слѣдъ смъртта на сина имъ — свещеникъ, нѣматъ другъ синъ, който да се грижи за прѣхраната имъ, а при това още се намиратъ и въ бѣдствено състояние, епархийското свещеническо братство ще опре дѣли, каква частъ отъ помощта да се даде тѣмъ и каква на пресвитерата и дѣцата, ако би че има такива. Отъ помощта частъ ще се дава само на внуци — сирачета, останали отъ починалия синъ на братчика и то кога се докаже, че сѣ бѣдни; а на внуци, останали отъ дъщеря на братчика, помощъ нѣма да се дава — тѣхнитѣ баща е длъженъ да се грижи за прѣхрана имъ

Горѣотбѣлжанитѣ измѣнения и допълнения на въпроснитѣ членове (23 и 24) ще бждатъ приложени въ дѣйствие, подиръ като се чуе мнѣнието на настоятелствата на Епархийскитѣ свещенически братства по тия измѣнения.

Забълъжката къмъ 24 за изработване особенъ правилникъ по събирането и раздаването на помощта се отпуска, защото подиръ разясненията, направени отъ Св. Синодъ по чл. чл. 23, 24 и 25 не се вижда, поне за сега, нужда отъ особенъ правилникъ.

Подиръ измѣненията, внесени отъ Св. Синодъ, новиятъ чл. 25 — става 26, съ слѣдното съдържание:

Чл. 26. Шомъ нѣкой отъ братчицитѣ се пенсионира, прѣстава да внася помощъ за сѣмействата на починалитѣ братчици, безъ да губи сѣмейството му право на помощъ отъ братството слѣдъ неговата смъртъ.

Св. Синодъ намира, че съдържанието на този членъ не е добръ обсъдено, защото се знае, че има мнозина прѣстарѣли свещеници, които едвамъ ще успѣятъ да внесатъ отредената помощъ еднажъ, дважъ или най-много три пѣти и слѣдъ туй ще бждатъ пенсионирани. А шомъ такива свещеници се освобождаватъ отъ вносове слѣдъ пенсионирането имъ, то тѣхната осигоровка ще лѣгне въ тежестъ изключително на младитѣ свещеници. Трѣбваше съборътъ да намѣри единъ способъ да не се отяготяватъ тѣмъ младитѣ свещеници. Ако, обаче, епархийскитѣ братства, намиратъ,

че този членъ трѣбва да остане така, както е приетъ отъ събора, Св. Синодъ нѣма нищо противъ.

Рѣшението на събора — да се дадатъ на Епархийскитѣ братства въ Княжеството по 300 лева на всѣко едно отъ лѣхвенитѣ доходи отъ фонда на свещеническитѣ братства — находящи се подъ вѣдомството на Св. Синодъ — за раздаване на бѣдни свещенически осиротѣли сѣмейства, се одобрява, както това Ви съобщихме недавна.

Ала раздаването на помощта по този редъ, Св. Синодъ намира неправилно, защото епархиитѣ въ Княжеството сѣ различни по голѣмината си, слѣдователно, и нуждитѣ на нуждающитѣ се въ тѣхъ не сѣ еднакви. Св. Синодъ намѣри за потребно да се прѣпорочи на Епархийскитѣ свещенически братства да внушатъ на своитѣ делегати, штоо занапрѣдъ раздаването на тия помощи да става не по равна сума, а съразмѣрно броя на прѣдставенитѣ отъ делегатитѣ нуждающи се отъ помощъ сѣмейства, като се има прѣдъ видъ и голѣмината на епархията.

Между другитѣ свои рѣшения, съборътъ прави горѣщъ позивъ да се назначаватъ достойни свещенопроповѣдници, които да парализиратъ дѣятелността на инославнитѣ у насъ пропаганди. Макаръ че Св. Синодъ отдавна прилага тази мѣрка, той намѣри за добръ, да не оставя позива на свещеническия съборъ безъ внимание и за това назначи двама измежду самитѣ делегати за мисионери, а именно: свещеникъ Ив. Ботевъ изъ гр. Свищовъ за с. Бѣлене, Търновско, и свещеникъ Константинъ П. Коевъ изъ Пазарджикъ за с. Абдуларе, Пловдивска епархия.

Освѣнъ това, вмѣнява се въ обязаность на Епархийскитѣ Началства да внушатъ по надлеженъ редъ на епархиалнитѣ делегати, штоо занапрѣдъ да прѣдставляватъ, редовно, на общия свещенически съборъ годишенъ отчетъ за дѣятелността на всѣко братство та по този начинъ да може да се знае, каква изобщо дѣйность развиватъ свещеническитѣ братства въ Княжеството.

Горнето като Ви съобщаваме за надлежно разпореждане, прѣпорочваме се на Св. Ви молитви и оставаме на ваше Високопрѣосвещенство въ Христѣ братъ,

Прѣдседателствуващиятъ на Св. Синодъ.

Съ окръжно отъ 10/II н. г. Св. Синодъ съобщава на Епархийскитѣ началства, че свидѣтелствата, за които става дума въ окръжното отъ 18 юлий подъ № 3441, се издаватъ не отъ благоговѣнитѣ свещеници, а отъ сѣсѣди на заинтересуванитѣ лица и че тия свидѣтелства трѣбва да се приподписватъ отъ свещеницитѣ само тогава, когато бждатъ тщателно провѣрени отъ тѣхъ. Връзъ основа на тия свидѣтелства митрополиитѣ и архиерейски намѣстничества ще издаватъ на заинтересуванитѣ лица редовни писмени кръщелни свидѣтелства по установения редъ.

Съ окръжно отъ 10/II н. г. подъ № 879 се съобщава на Високопрѣосвещенитѣ епархийски архиереи, че годишнитѣ актове, които енорийскитѣ свещеници съставляватъ, съгласно чл. 42 п. 9 отъ закона за гербовия налогъ, не подлежатъ на обгербване, тъй като годещтъ е прѣдшествуващъ актъ на брака и състои въ прѣдварително обѣщание и съгласие на младитѣ да се бракосъчетаватъ. Когато обаче въ годещния актъ сѣ помѣстени и нѣкой отъ прѣдбрачнитѣ условия, подъ които младитѣ се годяватъ, то въ такъвъ случай годещниятъ актъ трѣбва да се обгербова съ 6 (шестъ) лева марка, като документъ съ неопре дѣлена стойность (чл. 39 отъ Зак. за гербъ налогъ).

Съ окръжно отъ 10/II н. г. подъ № 877 Св. Синодъ приканва епархийскитѣ началства да разпоредятъ, штоо освѣнъ въ махленскитѣ свидѣтелства да се отбѣлзва и върху писменитѣ кръщелни свидѣтелства, издадени отъ митрополиитѣ и архиерейскитѣ намѣстничества, датата на прѣглеждането, както и на колко години е намѣренъ прѣглежданиятъ момъкъ И тая бѣлжика ще носи подписа на надлежното лице и ще бжде скрѣпена съ печата на митрополията или намѣстничеството.